

Offentligt udgiftsskred skyldes krisen og ikke en forbrugsfest

Det offentlige forbrug er rekordhøjt målt som andel af den samlede danske produktion (BNP). Baggrunden skal dog findes i, at krisen har bevirket et historisk stort BNP-fald, og ikke i en offentlige forbrugsfest. Denne analyse viser ud fra fire tal fra Finansministeriets egne publikationer, at krisen forklarer 92% af udgiftsskredet. Derfor er der et åbenlyst alternativ til at spare sig ned til tidligere forbrugsmål, nemlig ved at få gang i BNP igen via kortsigtede vækstinitiativer og længeresigtede reformer.

af chefanalytiker **Martin Madsen**

4. maj 2010

Analysens hovedkonklusioner

- Det offentlige forbrug udgør 29,4 pct. af BNP i 2010, hvilket er en rekordstor andel. I Konvergensprogrammet fra 2008 var det planlagt, at det offentlige forbrug udgjorde 27,3 pct. af BNP i 2010. Holdbarhedsproblemet var 14 mia. kr. i Konvergensprogrammet fra 2008 på linje med den oprindelige 2015-plan fra 2007.
- Det er centralt at forstå årsagen til, at det offentlige forbrug mellem de to konvergensprogrammer – dvs. på ét år – er overskredet med 2,2 pct. af BNP, svarende til 38 mia. kr.
- Det isolerede BNP-fald forklarer 2,0 pct. af BNP svarende til 35 mia. kr. Merforbruget forklarer under 0,2 pct. af BNP svarende til 3 mia. kr., viser beregninger baseret på Finansministeriets tal.
- Da det er BNP-faldet, som er problemet i forhold til, at det offentlige forbrug overskrider sidste års plan, så er den naturlige løsning at få gang i BNP igen via kortsigtede vækstinitiativer og længeresigtede reformer og ikke at spare sig ud af krisen.

Kontakt

Chefanalytiker

Martin Madsen

Tlf. 33 55 77 18

Mobil 20 95 64 05

mm@ae.dk

Presseansvarlig

Janus Breck

Tlf. 33 55 77 25

Mobil 40 61 34 38

jb@ae.dk

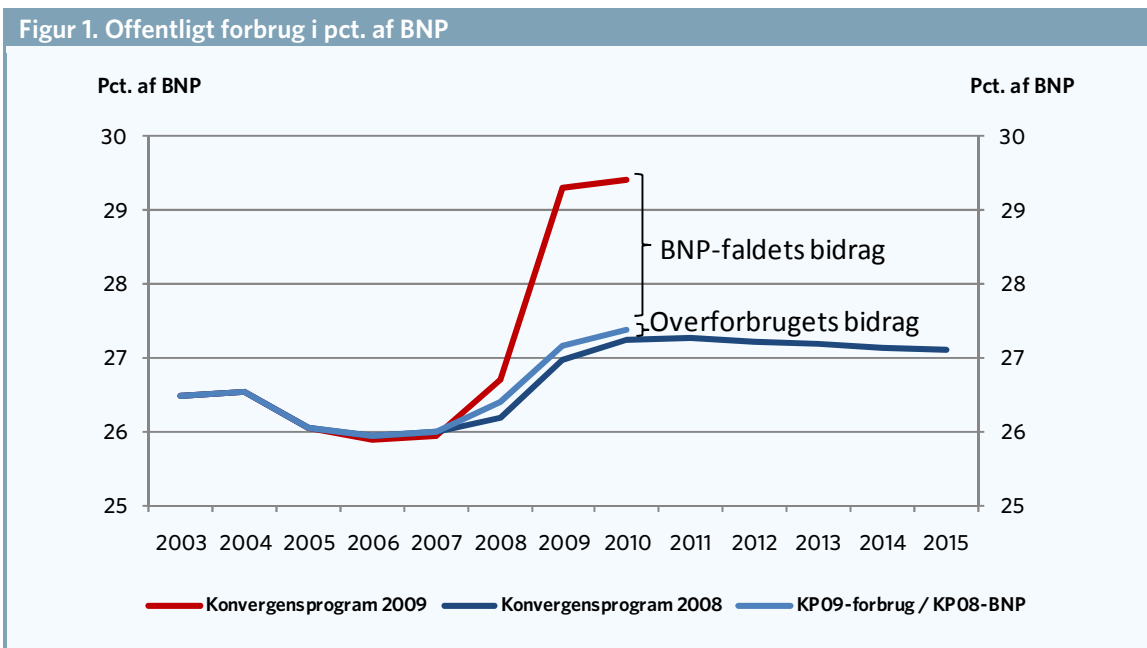
Udgiftsskred skyldes krisen og ikke en forbrugsfest

Det offentlige forbrug udgør 29,4 pct. af BNP i 2010, hvilket er en rekordstor andel. I Konvergensprogrammet fra 2008 var det planlagt, at det offentlige forbrug udgjorde 27,3 pct. af BNP i 2010, og den finanspolitiske holdbarhed var præcis det samme som i den oprindelige 2015-plan.

Det er helt centralt at forstå årsagen til, at det offentlige forbrug mellem de to konvergensprogrammer - dvs. på ét år - er overskredet med 2,2 pct. af BNP, svarende til 38 mia. kr.

Baggrunden for, at det offentlige forbrug målt som andel af BNP er steget voldsommere, skyldes primært BNP-faldet som følge af den økonomiske krise (dvs. nævneren i regnestykket) og skyldes i mindre grad overforbrug (dvs. tælleren i regnestykket). Det kan vises meget simpelt ved, at udviklingen i det offentlige forbrug i det nye Konvergensprogram for 2009 måles i forhold til BNP fra sidste års Konvergensprogram fra 2008, dvs. før krisen. Herved får man isoleret effekten af BNP-faldet.

Det isolerede BNP-fald forklarer næsten hele løftet i det offentlige forbrug på 2,2 pct. af BNP. Overforbruget forklarer kun under 0,2 pct. af BNP. Det viser figur 1, som alene er baseret på Finansministeriets tal for offentligt forbrug og BNP.

Kilde: AE på baggrund af Finansministeriets Konvergensprogrammer fra hhv. 2008 og 2009.

Det kræver kun fire tal fra Finansministerets egne offentliggjorte publikationer (se bilag) for at vise, at krisen forklarer 35 mia. kr. ud af det samlede udgiftsskred på 38 mia. kr., svarende til at krisen forklarer 92% af udgiftsskredet. Det fremgår af tabel 1. Der har også været et merforbrug på 3 mia. kr. i forhold til regeringens forrige Konvegensprogram fra 2007, således at det bidrager til at forklare 8% af udgiftsskredet.

Tabel 1. Udgiftsskred skyldes krisen viser Finansministeriets tal for offentligt forbrug og BNP.

	2010	
	Mia. kr.	
1. Offentligt forbrug, regeringens Konvergensprogram 2008 (KP08)	505	
2. BNP, KP08	1.853	
3. Offentligt forbrug, regeringens Konvergensprogram 2009 (KP09)	508	
4. BNP, KP09	1.726	
	Pct. af BNP	
5. Offentligt forbrug andel af BNP i KP08, (1/2)	27,3	
6. Offentligt forbrug andel af BNP i KP09, (3/4)	29,4	
7. Offentligt forbrug i KP09 andel af BNP i KP08, (3/2)	27,4	
	Pct. af BNP	Mia. kr.
Samlet udgiftsskred fra KP08 til KP09 (6-5)	2,2	38
- bidrag fra BNP-fald (6-7)	2,0	35
- bidrag fra forbrugsfest (7-5) samt (3-1)	0,2	3

Kilde: AE pba. Økonomisk Redegørelse december 2009, side 211, tabel B.1 og Økonomisk Redegørelse december 2008, side 181, tabel B.1. Se bilag. Økonomisk Redegørelse danner talgrundlaget for regeringens Konvergensprogrammer.

Der er to veje til at få nedbragt det offentlige forbrug målt som andel af BNP – som er det relevante mål i forhold til den finanspolitiske holdbarhed. De to veje er:

1. Besparelser. Det vil reducere selve det offentlige forbrug, som er tælleren i regnestykket.
2. Øget BNP via. bl.a. reformer. Det vil øge nævneren i regnestykket og betyde, at forbruget målt som andel af BNP falder.

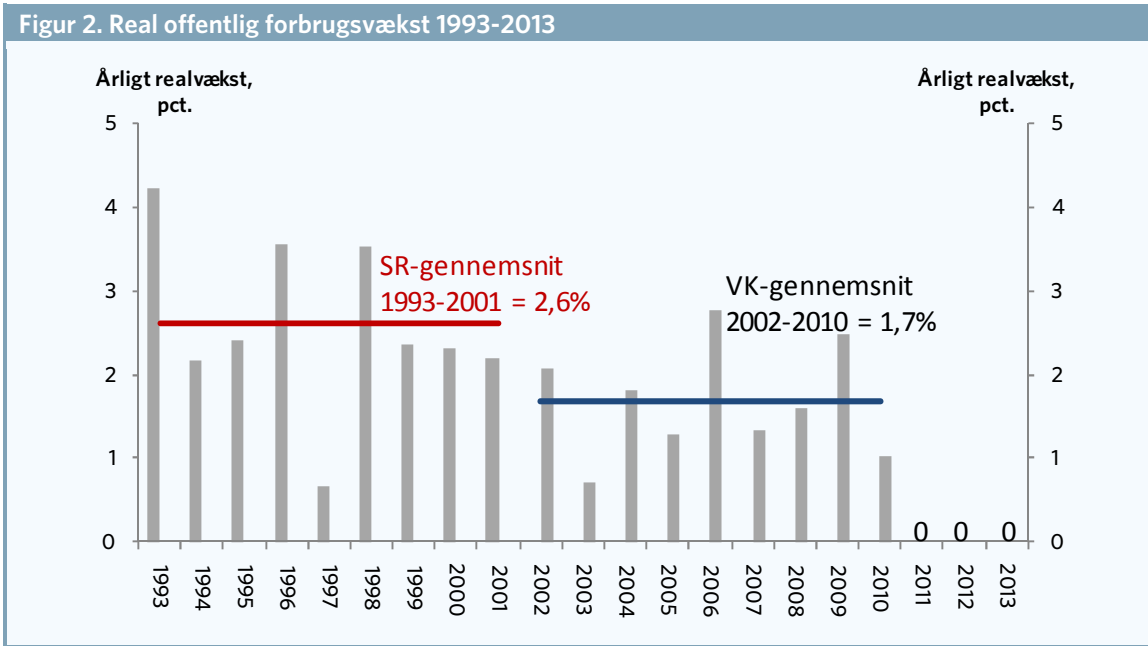
Da det er BNP-faldet og ikke en offentlige forbrugsfest, der er baggrunden for den voldsomme stigning i det offentlige forbrug, så er der også et åbenlyst alternativ til regeringens plan om at spare sig ned til tidligere forbrugsmål ved nulvækst i tre år. Alternativet er at få gang i BNP igen via kortsigtede vækst-initiativer og længeresigtede reformer.

Under VK-regeringen er det offentlige forbrug vokset med i gennemsnit 1,7 pct. om året i perioden 2002-2010. Og under SR-regeringen (1993-2001) voksede det offentlige forbrug realt med 2,6 pct. årligt. I perioden 2011-2013 har regeringen meldt nulvækst ud, hvilket er historisk stramt. Det fremgår af figur 2, som også bekræfter billedet af, at der ikke har været forbrugsfest de seneste år.

I regeringens Konvergensprogram 2009 (fra februar 2010) blev det meldt ud, at der skal laves besparelser på 24½ mia. kr. fra 2011 til 2013. Heraf udgør de 13½ mia. kr. besparelsen ved at gå fra den udmeldte vækst i 2015-planen til nulvækst i det offentlige forbrug. De øvrige 11 mia. kr. skal ifølge Konvergensprogrammet komme fra "øvrige driftsudgifter (dvs. navnlig overførsler til den private sektor eller udlandet, subsidier mv.)"¹

¹ Det fremgår af publikationen side 95.

<http://www.fm.dk/Publikationer/2010/1940-DANMARKS%20KONVERGENSPROGRAM%202009/-/media/Publikationer/Imported/2010/1940-DANMARKS%20KONVERGENSPROGRAM%202009/978-87-92480-50-7.pdf.ashx>

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Finansministeriet.

Bilag 1: Økonomisk Redegørelse december 2008, side 181, tabel B.1.

Tabel B.1									
Efterspørgsel, import og produktion									
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
	Mia. kr.			Mængder Pct.			Priser Pct.		
Privat forbrug	860	881	910	0,9	0,7	1,1	3,1	1,7	2,2
Offentligt forbrug ¹⁾	460	486	505	1,6	1,2	1,0	3,2	4,3	2,9
Offentlige investeringer	32	33	35	6,4	1,2	3,8	2,1	2,1	2,3
Boliginvesteringer	116	111	106	-4,4	-6,0	-5,0	3,2	1,8	1,2
Faste erhvervsinvesteringer	233	227	225	-0,1	-4,2	-2,1	1,0	1,6	1,2
I alt indenlandsk Efterspørgsel ekskl. lagerændringer	1.700	1.737	1.781	0,7	-0,3	0,3	2,8	2,5	2,2
Lagerændringer ²⁾	19	26	24	0,2	0,0	0,0			
I alt indenlandsk efterspørgsel	1.719	1.763	1.805	0,9	-0,2	0,3	3,2	2,7	2,1
Eksport af varer og tjenester	943	941	973	3,3	-0,1	2,3	3,4	-0,2	1,1
Samlet efterspørgsel	2.662	2.703	2.778	1,7	-0,2	1,0	3,2	1,7	1,7
Import af varer og tjenester	906	902	924	4,8	-0,1	1,5	2,1	-0,4	1,0
Bruttonationalproduktet	1.756	1.802	1.853	0,2	-0,2	0,7	3,9	2,8	2,1
Produktskatter, netto	263	264	268						
Bruttoværditilvækst	1.493	1.537	1.586	0,4	-0,2	0,8	4,2	3,2	2,3
Heraf i private byerhverv ³⁾	975	1.007	1.037	0,6	-0,6	0,7	4,0	3,8	2,2

Anm.: Opdelingen i mængde- og priskomponenter er foretaget på grundlag af en fastprisberegning i foregående års priser. Tallene angiver den procentvise stigning i forhold til året før.

1) I den mængdemæssige opgørelse af det offentlige forbrug er beskæftigelsen baseret på antallet af udførte arbejdstimer.

2) Mængdestorrelserne angiver ændringerne i lagerinvesteringer (foregående års priser) i procent af BNP (foregående års priser) i det foregående år.

3) Ekskl boligbenyttelse og sotransport.

Kilde: ADAM's databank og egne skøn.

Bilag 2: Økonomisk Redegørelse december 2009, side 211, tabel B.1

Tabel B.1									
Efterspørgsel, import og produktion									
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
	Mia. kr.			Mængder Pct.			Priser Pct.		
Privat forbrug	817	853	888	-4,7	2,4	2,4	1,4	2,0	1,6
Offentligt forbrug ¹⁾	489	508	521	1,6	1,0	1,0	3,8	2,7	1,5
Offentlige investeringer	36	44	38	12,6	18,4	-15,0	1,9	2,0	2,0
Boliginvesteringer	84	78	82	-17,8	-6,2	1,5	-0,9	-0,9	3,6
Faste erhvervsinvesteringer	201	191	202	-11,1	-4,6	4,2	-2,0	-0,8	1,5
I alt indenlandsk efterspørgsel ekskl. lagerændringer	1.627	1.673	1.730	-4,3	1,0	1,7	1,5	1,8	1,7
Lagerændringer ²⁾	-9	2	3	-1,4	0,6	0,1			
I alt indenlandsk efterspørgsel	1.619	1.675	1.733	-5,7	1,7	1,8	1,5	1,8	1,6
Eksport af varer og tjenester	815	857	905	-8,8	2,8	3,7	-6,5	2,2	1,9
Samlet efterspørgsel	2.434	2.532	2.638	-6,8	2,1	2,4	-1,3	1,9	1,7
Import af varer og tjenester	764	806	853	-11,5	3,7	4,1	-5,1	1,8	1,6
Bruttonationalprodukt	1.670	1.726	1.785	-4,3	1,3	1,6	0,5	2,0	1,8
Produktskatter, netto	234	244	254						
Bruttoværditilvækst	1.436	1.482	1.531	-3,8	1,4	1,5	0,8	1,7	1,7
Heraf i private byerhverv ³⁾	913	940	982	-5,7	1,6	2,5	1,9	1,4	2,0

Anm.: Opdelingen i mængde- og priskomponenter er foretaget på grundlag af en fastprisberegning i foregående års priser. Tallene angiver den procentvise stigning i forhold til året før.

1) I den mængdemæssige opgørelse af det offentlige forbrug er beskæftigelsen baseret på antallet af udførte arbejdstimer.

2) Mængdestørrelserne angiver ændringerne i lagerinvesteringer (forudgående års priser) i procent af BNP (foregående års priser) i det forudgående år.

3) Ekskl. boligbenyttelse og søtransport.

Kilde: ADAM's databank og egne skøn.